

“Dir que els resultats d’Òmnium i del Barça apunten a una inflexió en la societat civil que tindria la seva correspondència en els canvis polítics observats en les darreres eleccions municipals i en els que s’esperen en les eleccions catalanes de la tardor és tan temptador com aventurat”

No és fàcil pronosticar grans canvis socials a partir de la coincidència de tres o quatre fets significatius. Sovint en forcem la interpretació i no és segur que el canvi ho sigui més en la lectura dels fets que no pas en els mateixos esdeveniments. D'altra banda, tan bon punt es detecten canvis socials, es posen en marxa tot de mecanismes per aturar-los o reorientar-los a favor dels qui hi poden sortir perdent. Per tant, dir que els resultats d'Òmnium i del Barça apunten a una inflexió en la societat civil que tindria la seva correspondència en els canvis polítics observats en les darreres eleccions municipals i en els que s'esperen en les eleccions catalanes de la tardor és tan temptador com aventurat. El més raonable, doncs, és que ni que es comparteixi aquesta hipòtesi d'un canvi de fons, d'entrada hi posem algunes cauteles.

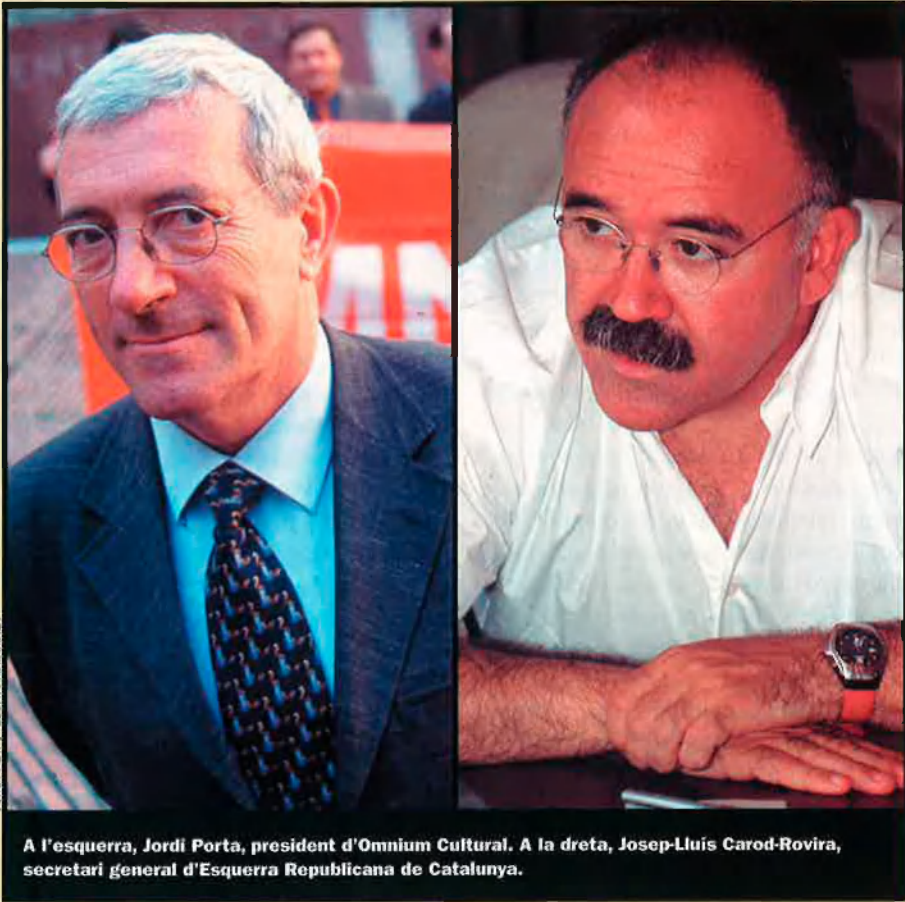
En primer lloc, el canvi a la societat civil és incomplet. En el camp científic cal recordar que les eleccions de l'Institut d'Estudis Catalans van donar un resultat controvertit on vencedors, vençuts i retirats s'atribueixen el caràcter de renovadors. I en les eleccions a rectors d'universitat, els resultats, més que de renovació, a vegades han estat rars, amb uns perfils personals confusos i, en alguns casos, amb retrocessos significatius des del punt de vista de l'adscripció nacional. Però, sobretot, on no ha passat res és en el camp econòmic. I aquest és un terreny determinant. El dia que la renovació que s'ha vist a Omnium –o encara més al Barça–, de generació, estil, qualitat, independència i compromís nacional, arribi al món econòmic, aquell dia començaré a creure que no som davant només d'un parell de bones excepcions. És a dir, el dia que hi hagi canvis de fons a la direcció de La Caixa, a les patronals o a les associacions d'empresaris. D'altra banda, aquest canvi hauria d'arribar també als mitjans de comunicació. Tenim l'Avui, EL TEMPS i els diaris comarcals que treballen segons la veritable responsa-

Els temps canvien,

bilitat nacional que és pròpia de tots els professionals del periodisme. Els altres, encara es mantenen en les ambigüitats de semblar (o ser) nacionalment d'aquí i ser (o semblar) nacionalment d'allà. La bona notícia, en tot cas, és que si hi ha moviments i reequilibris polítics, es produeixen al marge dels equilibris que representen aquests mitjans. O, dit d'una altra manera, que si hi ha nous equilibris, possiblement els mitjans s'hi sabran acomodar. Però, en qualsevol cas, els mons empresarial i periodístic, absolutament decisius en un canvi de fons, de moment i en la cara visible, es mantenen al marge d'aquest canvi que, en conseqüència, ja no és tan general com podria semblar.

La segona gran precaució s'ha de tenir en l'espai polític. Els resultats d'ERC, certament, han estat prou importants com per no atribuir-los a una situació conjuntural. I, si hi ha un mínim de racionalitat en el funcionament del món, és de preveure que això es consolidi en les eleccions de la tardor vinent. Fins i tot, podria ser un progrés electoral més contundent encara, donat que és l'espai més còmode per a ERC i en el que les alternatives mostren un esgotament de discurs difícil d'entendre si no és que es guarden algun secret per després de vacances. Ara bé, els equilibris polítics són molt precaris. Les victòries es poden consolidar o malbaratar amb facilitat. I ERC tindrà davant grans dificultats a l'hora dels pactes. No per la qüestió que se'ls planteja habitualment de saber “amb qui voldran pactar”, sinó per la de veure qui voldrà pactar amb ells. Perquè, en una lògica de govern, cal veure si no hauria estat més fàcil ser al govern com a petit partit frontissa que no pas com el gran tercer partit que serà ERC, en condicions de parlar de tu a tu amb els altres dos als quals s'estigui a punt de superar. La paradoxa, segons el meu punt de vista, és que, com més grans són les expectatives d'ERC de fer uns resultats molt bons, més s'allunya la possibilitat d'entrar al go-

però a poc a poc

A l'esquerra, Jordi Porta, president d'Omnium Cultural. A la dreta, Josep-Lluís Carod-Rovira, secretari general d'Esquerra Republicana de Catalunya.

vern. Per tant, en política és on menys es pot dir blat que no sigui al sac i ben lligat. I és on resulta més fàcil malbaratar una bona posició, no tant per incompetència pròpia, sinó per la manera com els adversaris es poden moure si veuen en perill més cadires de les previstes.

I encara en el camp de la política, seria una insensatesa associar qualsevol possible canvi polític només a un canvi d'equilibris de partits al poder. En tot cas, la inflexió de què parlem s'hauria de veure a cadascun dels partits i a les institucions que governen. I, encara més, a les regles de joc amb què juguen. No crec que convingui a ningú, ni a ells mateixos, que ERC hagi de ser portadora en solitari del gir que el país ha de fer cap a l'emancipació nacional. Cal començar a especular amb el relleu de Maragall al PSC —aquesta és per mi la

gran qüestió que es posarà damunt de la taula l'endemà mateix de les properes eleccions, a la vista d'uns resultats que, a hores d'ara, ja es pot pronosticar que en qualsevol cas seran insatisfactoris per als socialistes. I la qüestió serà, també, si Mas aguanta bé, a partir de quins compromisos interns i amb quins pes real dels sectors veritablement sobiranistes i renovadors de CiU ho haurà aconseguit. A CiU, siguin quins siguin els resultats, el nou període no el podrà afrontar de manera endreçada sense una gran neteja interior. O, encara, caldrà veure si desaparegut Ribó, ICV mantindrà la coherència nacional a què mai no havia renunciat. En definitiva, que més que no pas amb els resultats electorals de la tardor, serà amb les conseqüències d'aquests a les cúpules dels partits que podrem saber si el nou cicle

és de gran abast o si tot plegat no ha estat gaire res més que una millora discreta de posicions. I tota aquesta recomposició, possiblement, no serà visible fins després de les eleccions espanyoles de la primavera.

En tercer lloc, seríem uns ingenus si no ens adonéssim que el pitjor adversari davant el canvi el tindrem ideològicament al costat, no al davant. I és que els actuals equilibris havien donat lloc a unes bones plataformes suposadament crítiques que han estat vivint molt còmodament en aquesta situació. Silencis ben pagats, menjadores tan abundoses com poc conegudes, clientelismes discrets, organitzacions mantigudes amb respiració assistida, espais de crítica política lligats amb corda curta des del poder... I no parlo només del Govern de la Generalitat de Catalunya, sinó encara més de les administracions a mans dels socialistes. Les dependències de la societat civil respecte del poder polític ara es poden convertir en una teranyina d'interessos que ofegui qualsevol projecte de renovació, més perillosa com més còmplice es pugui presentar amb la mateixa renovació, buscant allò tan clàssic d'aconseguir que alguna cosa canviï per tal que tot segueixi igual.

Ara bé, fetes aquestes reserves mínimes, alguna cosa fa pensar que, efectivament, hi ha algun tipus de desglaç en la vida social i política que, per primera vegada des de principis dels anys 80, anuncia canvis de fons. Un cert esgotament dels lideratges antics al marge del balanç poc o molt positiu de la seva gestió; una certa desconfiança en els representants de l'establishment descoberts massa vegades amb la mentida a la boca; un gran avorriment per les promeses polítiques de curta volada i pels copets condescendents a l'espatlla dels qui protesten... Hi ha raons, en definitiva, per a esperar escenaris nous a la societat catalana.

Salvador Cardús és sociòleg